

Idi pa i ti čini tako (V): Zahvalna djeca

Izvješća o stvaranju u Postanku uvode tri najosnovnija čovjekova odnosa: s Bogom, s njegovim bližnjim i sa zemljom. Crkva poziva kršćane da ih uzmu kao polazište u oblikovanju društva, brizi za stvoreno i doprinosu općem dobru.

2.08.2024.

Stvoriteljev dizajn

Početak Knjige Postanka naglašava Božju univerzalnu i neograničenu moć: samo On ima apsolutnu vlast nad svim stvarima i koristi je kako bi stvorio život. U kontekstu stvaranja, Bog prvom ljudskom paru, stvorenom na njegovu sliku i priliku, povjerava zadatak da pokore Zemlju i imaju vlast nad svim živim stvorenjima (usp. Post 1,26-29).

Hebrejska riječ "slika" korištena u tekstu značila je kip, skulpturu ili prikaz, a također se odnosila na slike bogova koji su upravljali hramovima (usp. Ez 7,20; 16,17; 2 Kraljevima 11,18; Br. 33:52). Slično tome, kao što su tadašnji kraljevi podizali svoje slike kako bi označili svoju vlast u dalekim zemljama, Adam je postavljen na zemlju kao slika Boga i predstavnik njegove suverenosti.

U drugom izvještaju Adam dobiva zadatak da imenuje životinje. Imenovanje nečega podrazumijeva podvrgavanje imenovanog predmeta

poretku koji određuje, u određenom smislu, mjesto koje on treba zauzimati u svijetu. Adam sudjeluje u Božjem božanskom autoritetu i imenovan je njegovim predstavnikom na zemlji, koji vlada u ime božanskog vladara. Bog pak prihvaća imena koja Adam daje svojim stvorenjima. Dakle, čovjek vrši vlast nad stvorenim, a ova vladavina znači da je sudbina svemira povezana s ljudskom slobodom, prema Stvoriteljevom nacrtu.

Priča o stvaranju i činjenica da čovjekova vlast ovisi o Božjoj i sudjeluje u njoj mogu izgledati kao slučajne trivijalnosti, nevažne u kršćanskom svakodnevnom životu. Ali „u izraelskom ispovijedanju vjere, potvrditi da je Bog Stvoritelj ne znači samo izražavanje teorijskog uvjerenja, već također shvaćanje izvornog opsega Gospodinovog besplatnog i milosrdnog djelovanja u

korist čovjeka. Zapravo, Bog slobodno daje postojanje i život svemu što postoji.” [1] Načelo božanskog stvaranja svih stvari, očitovano mnogo puta u Svetom pismu (osobito u Knjizi Postanka) daje nam ključ za razumijevanje stvarnosti i djelovanje u skladu s tim: živimo u neprestanoj zahvalnosti, koja proizlazi iz besplatnosti Božje ljubavi.

„Hvala ti, Oče”

Zahvalnost se sastoji od raspoloženja volje da se primljeno dobro prepozna i uzvрати. Osim osjećaja zahvalnosti ili priznanja, to znači praktičan odgovor riječima ili djelima. Stoga zahvalnost podrazumijeva perspektivu koja je sposobna prepoznati primljenu korist i, u isto vrijeme, radnje koje izražavaju to priznanje.

Evandjelje nam prikazuje nekoliko ljudi koji su iskazivali Isusovu

dobrotu, od onih koji su se brinuli za njegovu obitelj u Betlehemu (pastiri i kraljevi) do onih koji su mu olakšali teret na Kalvariji (Šimun Cirenac, dobri razbojnik, Josip iz Arimateje i Nikodem, žene koje prate Mariju...). Svaki od njih dobio je zahvalan pogled, osmijeh ili riječi zahvalnosti od našeg Gospodina.

Ono „hvala“ koje najsnažnije odzvanja u Evanđelju je ono koje je Isus uputio svom Ocu: „Zahvaljujem ti, Oče, Gospodaru neba i zemlje, što si ovo sakrio od mudrih i učenih, a objavio malenima“ (Mt 11,25).

„Stvari“ o kojima Isus govori su znanje o Bogu i svijetu, i On nas njima poučava. Božja mudrost je dostupna svakome. „Maleni“, ljudi koji na svijet gledaju jednostavno i bez predrasuda, znaju da su sve dobili od Boga i lakše to razumiju.

Zahvalne oči i srca

Kao što nas podsjeća Kompendij socijalnog nauka Crkve, „stav koji mora karakterizirati način na koji čovjek djeluje u odnosu na stvoreno u biti je stav zahvalnosti i cijenjenja; svijet, naime, otkriva otajstvo Boga koji ga je stvorio i održava. [...] Svijet se čovjeku predstavlja pred očima kao dokaz Boga, mjesto gdje se razvija njegova stvaralačka, providnosna i otkupiteljska moć.”[2]

Kršćanska djela ukorijenjena su u prihvaćanju Božjih darova sa zahvalnošću zbog naše vjere u stvaranje i zahvalnog pogleda. Slobodni smo i svaka osoba može izabrati hoće li odbaciti ili prihvatiti Božju moć, zaniijekati njegovu vlast ili Ga štovati i vidjeti stvarnost kao dar. Prvi pristup smatra stvorene stvari predmetima kojima se može manipulirati i koje se proizvoljno posjeduje, dok ih drugi prima, divi im se, razumije, uživa i dijeli ih. Iznad svega, drugi pristup upućuje

stvari Bogu jer one dolaze od Njega. Svaka ljudska odluka, bez obzira koliko sitna ili naizgled nebitna, na kraju uključuje odbacivanje ili prihvatanje Božjih darova sa zahvalnošću.

Mogli bismo se pozvati na bezbroj svakodnevnih primjera: slavljenje posebne prigode s obitelji i prijateljima, postizanje profesionalne prekretnice, iskustvo nečeg novog, dijeljenje talenta... Sva stvarnost, uključujući materijalni svemir i naše odnose s drugima, božanski je dar.

Zahvalno prihvatanje ovih darova vidi se na poseban način kada prihvaćamo i pozdravljamo druge kao darove: „Stvoreni na sliku i priliku Božju (usp. Post 1,26), i učinjeni vidljivi u svemiru da žive u društvu (usp. Post 2,20.23) i vrši vlast nad zemljom (usp. Post 1,26.28-30), ljudska je osoba zbog toga od samog početka pozvana na život u društvu:

'Bog je učinio, nije stvorio čovjeka kao usamljeno biće, već je želio da bude društveno biće. Društveni život stoga nije čovjeku izvanjski: on može samo rasti i ostvarivati svoje zvanje u odnosu s drugima.'" [3] Kada sa zahvalnošću prihvaćamo druge, nužno se brinemo za njih, što – između ostalog – znači nastojati pridonijeti općem dobru.

Dočekajte druge kao darove: poziv na opće dobro

Papa Franjo nas podsjeća da je cjelovita ekologija – koncept usko povezan s brigom za stvoreno, shvaćeno ne samo kao prirodni svijet, nego i kao ljudsko društvo – ključna za opće dobro. Ovo načelo ima središnju i objedinjujuću ulogu u društvenoj etici. Naša predanost očuvanju i brizi za stvoreno bit će iskrenija ako je usmjerena prema izgradnji općeg dobra, koje je „zbir društvenih uvjeta koji omogućuju

ljudima, bilo kao grupama ili pojedincima, da potpunije postignu svoje ispunjenje i lakše”[4] ili, drugim riječima, cjelovit i održiv ljudski razvoj.

Kao kršćani, kada vidimo druge ljude u potrebi ili primijetimo probleme u našoj zajednici, trebali bismo osjetiti poriv da odgovorimo. Pozvani smo biti odgovorni i velikodušni, istinski tražiti dobro svih ljudi. Ideal općeg dobra nije nejasna apstrakcija: on je poziv svima u društvu da gledaju dalje od vlastitih interesa i surađuju prema svojim osobnim sposobnostima. To znači gledati dalje od onoga što bi bilo “dobro za mene”, gledati do horizonta osvjetljenog milosrđem, kroz otvorenost prema drugima i želju za usklađivanjem različitih dimenzija (obiteljske, društvene, političke, kulturne, tehničke, itd.) našeg kompleksnog društva.

U osnovi ove perspektive je svijest o beskrajnom dostojanstvu svake ljudske osobe, bez obzira na okolnosti u kojima se nalazi. Red stvari mora biti podređen poretku osoba, a ne obrnuto, kako je Isus implicirao kada je rekao da je subota stvorena za čovjeka, a ne čovjek radi subote (usp. Mk 2,27). Ovaj red, utemeljen na istini i potaknut milosrđem, ocrtava primarni cilj općeg dobra: društvo koje nastoji služiti ljudima na svim razinama.

Jedna manifestacija ovog izazova može se vidjeti u utjecaju tehnologije. Ne možemo zanemariti znakove vremena: društveni odnosi su sve složeniji, zbog lakoće i brzine komunikacije i prijevoza (da navedem samo dva primjera) te novih životnih stilova i oblika međuljudskih kontakata koje sa sobom donose. Tehnološke promjene donekle su dvosmislene, jer opći napredak može ići ruku pod ruku s

potencijalnim rizicima za ljudsko dostojanstvo i razvoj. Inovacije mogu dovesti do solidarnosti i pozitivnih društvenih inicijativa ili tragičnih sukoba i podjela, ovisno o tome kako se koriste. Mogu pomoći ljudima da se ponovno povežu ili stvore površnije odnose; dovesti do učenja ili ovisnosti; olakšati iskorištavanje ili prilike za razvoj. Pozdravljati stvaranje u ovom kontekstu znači čuvati poštovanje prema osobi kao takvoj, kako u ciljevima tako i u sredstvima, te biti vođen etičkim načelima, a ne pukom učinkovitošću.

Izgradnja općeg dobra u zajedništvu

Svatko od nas mora preuzeti svoj dio općeg dobra, pridonoseći ono što smo pozvani činiti u ovome svijetu; nešto što samo mi možemo ponuditi, jer nas nitko ne može zamijeniti u ovom zadatku. Ovaj stav je u suprotnosti s pasivnošću, ravnodušnošću i

individualizmom, jer uključuje stalnu predanost i spremnost da se uključi u nastojanje da se njeguje okruženje zajedništva. To znači proširiti naš fokus na nešto veće od naše osobne dobrobiti. „edno je osjećati se prisiljenim živjeti zajedno, ali nešto je sasvim drugo cijiniti bogatstvo i ljepotu sjemena zajedničkog života koje treba tražiti i negovati.”[5]

Opće dobro se ostvaruje na djelu, kroz svakodnevne aktivnosti svakog građanina. Stanje u društvu ovisi o našim osobnim odnosima i radu, koji mogu pridonijeti ili oduzeti zdravom društvenom i pravnom poretku. (Ovo uključuje, ali nije ograničeno na osnovna ljudska prava, poput hrane, stanovanja i prijevoza.) Iz tog razloga, želimo svoj svakodnevni posao obavljati izvrsno, kompetentno i sa strašću. To znači razumjeti svijet, truditi se biti informirani i biti svjesni stvarnosti oko nas,

izbjegavajući zamku samozadovoljne rezignacije pod izlikom da su naši postupci premali da bi imali utjecaj. Krist nam govori da će se njegov sud temeljiti na malim djelima učinjenim za obične ljude: „Što god učinite jednom od ovih najmanjih..." (usp. Mt 25,31-46).

Štoviše, crkveno učiteljstvo uvijek je isticalo potrebu kršćanskoga sudjelovanja i preuzimanja odgovornosti za javni život: Bog nas tamo poziva. Spoznaja da su naši kapaciteti ograničeni trebala bi nas voditi da udružimo snage i radimo s drugima na izgradnji općeg dobra u zajedništvu. Isus nam daje primjer milosrdnog Samarijanca (usp. Lk 10, 25-37), koji nam je svojim djelovanjem dao shvatiti da je „svačije postojanje duboko povezano s životom drugih: život nije vrijeme koje samo prolazi, život se sastoji od interakcija.”[6]

Sve se te stvari spajaju kako bi oblikovale ono što bismo mogli nazvati "intrinzičnom dimenzijom" općeg dobra: dobro živjeti u zajednici. Nije dovoljno činiti dobro drugima; moramo također pokušati činiti dobro s drugima. Solidarnost je veća od preuzimanja odgovornosti za naš udio u određenom projektu. To dovodi do želje da budete s drugima i da radite s njima kako bi postigli svoje ciljeve. Opće dobro nije samo naše vanjsko stanje kao društva, jer svoje osobno i društveno dobro gradimo kroz odnose.

Zbir mnogih sitnica

Jednostavno biti zajedno već je dobro, jer se možemo osloniti na podršku koju dobivamo jedni od drugih u suočavanju sa svojim nedostacima i pogreškama. Kada se zajednica ujedini pred prirodnom katastrofom, na primjer, kako bi pomogla spasiti ljude i njihovu

okolinu, unatoč boli, patnji ili umoru, postoji unutarnja punina zbog zajedničkog činjenja dobra i duboke zajedničke zahvalnosti. Izazov je postići taj isti intenzitet u svakodnevnom životu.

Iako smo svi iskusili olakšanje uzajamne podrške u zajednici, često ipak rješavamo stvari sami ili rijetko tražimo i nudimo pomoć dok pratimo koliko dugujemo i dajemo zajednici. Intrinzično opće dobro, međutim, izgrađeno je na logici besplatne velikodušnosti kada je riječ o odnosima, milosrđu i zajedništvu. „Imamo prostor koji nam je potreban za suodgovornost u kreiranju i provođenju novih procesa i promjena. Aktivno sudjelujmo u obnovi i potpori naših problematičnih društava. Danas imamo izvrsnu priliku izraziti svoj urođeni osjećaj bratstva, biti dobri Samaritanci koji nose bol tuđih nevolja, a ne raspiruju veću mržnju i

ogorčenost. Poput putnika namjernika u prispodobi, trebamo imati samo čistu i jednostavnu želju da budemo narod, zajednica, stalna i neumorna u nastojanju da uključimo, integriramo i podignemo pale. [...] Njeguimo ono što je dobro i stavimo se njemu u službu.”[7]

Besplatnost i zahvalnost idu ruku pod ruku: one vode naš odnos s drugima, temeljeći ga na našem odnosu s Bogom, kao zahvalne, odgovorne djece.

* * *

Knjiga Postanka otkriva da je čovjek pozvan da bude čuvar i upravitelj stvorenja, vršeći zajedničku suverenost koju je dao Bog. Sve smo primili od Njega i nikad Mu ne možemo dovoljno zahvaliti. Pozvani smo sa zahvalnošću prihvatiti njegove darove i brinuti se za, razvijati i obogaćivati stvoreno – što znači primati druge kao darove,

sudjelovati u izgradnji općeg dobra i surađivati s drugima. Tako u potpunosti ostvarujemo svoju društvenu narav, jačajući veze bratstva i doprinoseći procvatu svih.

[1] Kompendij socijalnog nauka Crkve, br. 26.

[2] Kompendij socijalnog nauka Crkve, br. 487.

[3] Kompendij socijalnog nauka Crkve, br. 149.

[4] Kompendij socijalnog nauka Crkve, br. 164.

[5] Papa Franjo, *Humana communitas*, br. 6.

[6] Papa Franjo, video poruka TED-u 2017. u Vancouveru (26. travnja 2017.).

[7] Papa Franjo, *Fratelli tutti*, br. 77.

Letícia Braga & Vitória Volpato

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/hr-hr/article/idi-pa-i-ti-
cini-tako-v-zahvalna-djeca/](https://dev.opusdei.org/hr-hr/article/idi-pa-i-ti-cini-tako-v-zahvalna-djeca/) (5.08.2025.)